

Referat af møde med lederforeninger m.v. om drøftelse af bibliotek.dk udviklingsplan 2010:

Mandag den 7. december 2009 kl. kl. 9.30-14.00

Deltagere

Hans Nielsen, for Bibliotekschefforeningen
Per Steen Hansen, for Danmarks Forskningsbiblioteksforening
Hellen Niegaard, for Danmarks Biblioteksforening
Gunhild Søndergaard, for Københavns Kommunes Biblioteker
Lene Byrialsen, for Centralbibliotekarerne
Vibeke Schmidt, for Frederiksberg Kommunes Biblioteker
Lennart Brylle Svensson, for Centre for Undervisningsmidler
Steen Aamand Olesen, for Centre for Undervisningsmidler

Kirsten Larsen, DBC
Anders Henrik-Petersen, DBC

Leif Andresen, Styrelsen for Bibliotek og Medier
Ulla Kvist, Styrelsen for Bibliotek og Medier (sekretær)

Afbud:

Bo Öhrström, Styrelsen for Bibliotek og Medier
Niels-Henrik Gylstorff, for Forskningsbiblioteksbibliotekernes Chefkollegium
Ditte Jessing, for Lederforum for Special- og Forskningsbiblioteker
Helle Kolind Mikkelsen, for Kommunernes Landsforening

Endelig dagsorden

1. Velkomst

Leif Andresen

Referat:

Lea Andresen bød velkommen og efter en præsentationsrunde af deltagerne, redegjorde Leif Andresen for den ny model for mødet. I snart mange år har der foregået en afstemning af forventninger i forhold til biblioteksverdenen om bibliotek.dk i form af en offentlig høring og et møde for bibliotekslederforeninger.

I dette møde er blevet indbudt dels repræsentanter fra lederforeninger og de to nationale biblioteksforeninger, da disse repræsenterer de biblioteker, som er de faktiske udbydere af den service, som bibliotek.dk synliggør. Endvidere har DanBib-

opdragsgiverne været indbudt i konsekvens af det forhold, at bibliotek.dk fra starten byggede ovenpå DanBib og fortsat fungere i snævert samspil.

I år afholdes så et fælles møde om udviklingsplanerne for DanBib og bibliotek.dk efter to parallelle høringer. Det er netop et fælles møde med både Styrelsen og DBC som værter, som hver især er ansvarlige instanser for henholdsvis bibliotek.dk og DanBib. Det betyder også at kredsen af indbudte er udvidet med repræsentanter for Centre for Undervisningsmidler og de to skolebiblioteksforeninger, som repræsenterer store DanBib-brugere.

Årsagerne er flere:

- der er naturlig sammenhæng
- DanBib-spørgsmål og lånesamarbejde er ofte kommet op på bibliotek.dk møderne
- DanBib/DBC brugerorganisationen har reelt ikke været fungerende

og aktuelt:

- der skal faktisk være en DanBib brugerorganisationen i henhold til aftalerne om DanBib
- i projektet om Danske Biblioteker i WorldCat. Implementering er der brug for et sted at forankre danske bibliotekers indflydelse på den fortsatte relation til WorldCat og OCLC. Og det sker i DanBib regi med en aftalt åben og parallel proces i forhold til bibliotek.dk.

2. **Generelt om bibliotek.dk udviklingsplan for 2010**

Leif Andresen redegjorde derefter kort for processen omkring udviklingsplanen. Der indsamles ønsker fra biblioteksfagligt udvalg, og løbende bruger- og bibliotekskommentarer samt evt. mere formelle henvendelser tages i betragtning. Desuden overvejes videre perspektiver på eksisterende projekter.

Det hele samles til et udkast til plan, der

- Drøftes internt i Styrelsen for Bibliotek og Medier
- Drøftes i biblioteksfagligt udvalg
- Sendes til høring
- Drøftes i dette forum
- Konkluderes og forhandles på plads med DBC

Den færdige plan er normalt klar i starten af året.

I løbet af året sker det, at opgaver udskydes. Det kan være på grund af:

- Manglende opbakning/tilslutning
- Behov for justeringer
- DBC har ikke nået et baggrundsarbejde
- Nye projekter kommer til ud fra notater

Projekter kan komme til:

- Fordi der er oplagte
- Fordi der ikke er grund til at vente
- Pga. justering af projekter
- Pga. nødvendighed

Et eksempel på alle fire dele er projektet i denne måned om en fanside for bibliotek.dk på Facebook.

Nye projekter og nye ideer vurderes løbende af Styrelsen for Bibliotek og Medier. Her ses bl.a. på om der er så meget nyt i en foreslået aktivitet, at det vil være korrekt at give biblioteksoffentligheden mulighed for at kommentere inden beslutning. Dette kan ske enten ved omtale på den professionelle bibliotek.dk blog, ved mere tungtvejende projekter offentliggøres et mere formelt notat på Styrelsen for Bibliotek og Mediers hjemmeside, samt ved en formel høring, hvor høringsoplægget lægges på Styrelsen for Bibliotek og Mediers hjemmeside og høringsbrev sendes til bibliotekslederforeninger m.v.

Leif Andresen udbad sig derefter udvalgets kommentarer til følgende to spørgsmål rejst

i høringsvar: Inddragelse af biblioteksoffentligheden (DF) og bibliotekspersonale (Gladsaxe).

På baggrund af et spørgsmål i høringsvaret fra DF om biblioteksoffentligheden blev inddraget i tilstrækkelig stor grad, udspandt der sig en diskussion om, hvordan det kan sikres, at alle interessenter bliver hørt og at alle interessenter er vidende om, hvordan de kan blive hørt. Der var enighed på mødet om, at høringsdokumentet var meget velstruktureret og gav et godt og hurtigt overblik over den kommende udvikling, og at det var vigtigt at få signaleret, at høringen om bibliotek.dk udviklingsplan er en af de mest centrale fælles opgaver i væsenet. Kirsten Larsen nævnte DanBib-info som et eksempel på en måde at formidle information om høringer, ændringer, nyt tiltag mv. og ville gerne som en forsøgsordning sende DanBib-info til medlemmerne af dette udvalg.

Leif Andresen konkluderede, at dette var en god anledning til at undersøge om den nuværende håndtering af høringsprocessen kunne trænge til en opfriskning og at han i givet fald i samarbejde med Kirsten Larsen vil udarbejde et forslag til en beskrivelse af hvordan biblioteksorganisationen kan følge med i udviklingsprocessen og samtidig være opmærksom på at sikre at skabe en proces, der kan foregå i løbet af hele året.

Gladsaxe Bibliotekerne havde i høringsvaret foreslået, at bibliotekets personale kunne være bidragsyder til projekter som *brugerspor*. Leif Andresen udbad sig deltagernes holdning til forslaget og derunder også om bibliotek.dk kunne anvendes som et værktøj for bibliotekernes formidling. Der var enighed på mødet om, at bl.a. liste funktionen som generel feature var en god ide og hvis bibliotekspersonalet kunne anvende denne generelle feature til formidling f.eks. ved at udarbejde lister over nye bøger, så ville udvikling af specifikke løsninger kunne undgås.

3. **bibliotek.dk udviklingsplan for 2010**

Bilag: se nedenstående henvisninger

Referat:

I stedet for at gennemgå udviklingsplanen slavisk pkt. for pkt., var de vigtigste projekter, der havde givet anledning til kommentarer i høringsrunden, grupperet i temaer. Oprindeligt var et tema med projekter, der var uenighed om, blevet annonceret i den foreløbige dagsorden, men da der ikke var indkommet høringsvar, hvor der var uenighed, var temaet blevet slettet i den endelige dagsorden.

Temaer til drøftelse:

a) Ny brugergrænseflade

Kirsten Larsen præsenterede den nye grænseflade til bibliotek.dk. Arbejdet med den nye brugergrænseflade har stået på siden foråret. Intentionen er at gøre designet mere visuelt og samtidig at forenkle ved at gøre større brug af ikoner. Grænsefladen viser mange skiftende billeder fra bibliotekerne for at understrege, at det er på bibliotekerne det foregår, og for at give indtryk af bibliotekerne er mange forskellige ting, bl.a. også socialt samvær. Endvidere omtalte Kirsten Larsen en nyvisning, der giver en hurtig oversigt over en post med mulighed for at se alle de materialetyper, som posten findes i, ved hjælp af faneblade i bunden af skærbilledet.

En foreløbig brugertest i november havde givet gode tilbagemeldinger.

Leif Andresen forklarede, at ibrugtagningen af den nye grænseflade er blevet forskubbet pga. af andre presserende opgaver hos DBC (Styrelsen har bedt DBC om at prioritere arbejdet med et nyt børnesite højest) og det er således stadig uklart, hvornår den

bliver sat i drift.

Mødedeltagerne var enige i, at det var vigtigt, at udviklingstakten ikke går for langsomt, den hidtidige kadence med nyt design hvert fjerde år er udviklingsstrategisk ikke holdbart. Især ikke hvis bibliotek.dk skal kunne følge med i udviklingen af de nye mobile devices. Ellers var der kun positive kommentarer til præsentationen af den nye grænseflade. Kirsten Larsen understregede, at hele sitet/softwaren underneden tidlige er skrevet helt om, hvilket burde betyde, at en ny grænseflade meget lettere kan klistres ovenpå. En ny grænseflade koster relativt mange penge og gør dermed et stort indhug i udviklingspuljen og Leif Andresen konkluderede, at selvom økonomien var vanskelig, var det vigtigere med en tiere fornyelse end de hidtidige 4 år.

Endvidere nævnte Kirsten Larsen, at det førømtalte projekt om en fanside for bibliotek.dk på Facebook er under opbygning. Flere understregede, at det var vigtigt at være der, hvor de unge er og gav udtryk for støtte til det pågældende projekt.

b) Følg min bestilling

Af høringsvaret fra Helsingør Bibliotek fremgår det klart, at de mener projektet *Følg min bestilling* er en god ide, men at løsningen forekommer dem ret ressourcekrævende. I den forbindelse præsenterede Anders Henrik Petersen et bud på en løsning i form af en ny service, der giver oplysninger om bestillingens status ud fra de informationer og meddelelser som bibliotekssystemerne i forvejen udveksler, og som opsamles i det centrale bestilsystem. En service der let vil kunne genbruges i bibliotek.dk og samtidig ikke er et stort og dyrt projekt, fordi det er genbrug af informationer, som allerede eksisterer i forvejen. Møde deltagerne var enige i, at det var en god ide og projektet vil kunne genbruges i andre sammenhænge.

c) Integreret søgning/databrønde

Odense Centralbibliotek foreslår i deres høringsvar at inddrage erfaringer fra Summa-projektet i videreudviklingen af bibliotek.dk.

Kirsten Larsen forklarede kort, at det ikke har været politikken i projektet at integrere med Summa men mere at lave en serviceorienteret struktur, der gør det muligt at søge i eksterne data og DanBib på engang – altså princippet om at arbejde med en databrønd. Arbejdet med en fælles brønd sker som bekendt i et samarbejde med ÅKB og KKB. Der var dog stadig forskellige uafklarede tekniske problemer, som de i samarbejde med København og Århus forsøger at løse. Leif Andresen supplerede med, at en databrønd indeholder mange data og det var nødvendig med en konkret vurdering om alle de data vil kunne stilles til rådighed via bibliotek.dk, f.eks. vil adgangen til licensbelagt materialer klart skabe problemer med copyright.

Der foregår rigtig mange eksperimenter med integreret søgning rundt omkring for øjeblikket og selvom flere medlemmer gav udtryk, at der selvfølgelig skal være plads til eksperimenter, så blev det også understreget, at det var utrolig vigtigt, at de nationale produkter hænger sammen og at en vis erfaringsudveksling mellem de forskellige systemer kunne være ønskelig.

Kirsten Larsen svarede, at både Summa og Ting udvikles efter en Open Source strategi og at selvom der har været kontakt, betyder det dog ikke nødvendigvis, at et egentligt samarbejde er muligt. Men selvfølgelig er intentionen at genbruge, hvad genbruges kan.

d) Bibliotek.dk som national katalog

Leif Andresen gav en kort orientering om de to tilhørende projekter: brug af bibliotek.dk som lokal brugergrænseflade og det enkelte biblioteks brug af den nationale brugergrænseflade. Orienteringen blev taget til efterretning.

e) Udlåns-samspil/NCIP

Kirsten Larsen orienterede om projekterne om udlåns-samspil og så frem til, at det fælles NemLogin, som alle ville kunne bruge, snart var en mulighed. Foreløbig er idriftsættelsen af NemId (den nye digitale signatur), som er en forudsætning for at NemLogin, endnu en gang udsat, nu til juli 2010. DBC udvikler dog i samarbejde med WAYF en integration til WAYF, hvilket i løbet af nogle måneder for brugere på uddannelses- og forskningsbiblioteker vil betyde en adgang til bibliotek.dk via et WAYF login.

Kirsten Larsen demonstrerede derefter mere detaljeret de nye projekter om udlåns-samspil. For at kunne få det fulde udbytte af disse projekter skal brugerne være logget på bibliotek.dk, hvor det så vil være muligt at få en samlet oversigt over alle sine lån, reservationer og fornyelser på én gang på alle biblioteker. For at denne funktion skal kunne virke på det enkelte bibliotek, kræver det for nogle systemer et tilkøb af et ekstra modul til bibliotekssystemet. I løbet af foråret vil der være rigtig mange biblioteker, der vil kunne tilbyde denne service. Der ligger et stort standardiserings arbejde bag ved disse projekter og mange nye muligheder for ny udvikling, bl.a. vil et link kunne vise, hvordan det går med den enkelte låners bestilling eller lånerne kan gøre sin egen bestilling helt færdig i bibliotek.dk, og behøver således ikke at logge ind en ekstra gang, men kan gå direkte ned i sit lokale bibliotekssystem.

Som svar på et spørgsmål om sikkerheden i dette, forklarede Kirsten Larsen, at der havde været problemer på enkelte biblioteker med implementeringen af denne service, flere kommuner var meget strikse med sikkerhedsniveauet, men at få løst sikkerhedsproblemerne havde været af største vigtighed. Leif Andresen understregede, at dette for alvor var et eksempel på at en fælles løsning på nationalt plan kun vil kunne virke, hvis de lokale systemer bakker op om den.

Implementeringen er i gang, og yderligere funktioner er undervejs bl.a. aflevering på afstand, dvs. flytte afleveringen ud så låneren kan aflevere "remote". På flere spørgsmål om, hvordan det automatisk kan afspejles i det lokale bibliotekssystem, at låneren har afleveret materialet, svarede Leif Andresen, at det var tænkt med ind i løsningen. En NCIP guideline om dette udlåns-samspil har været til høring i september måned og en dansksproget opsamling, hvori disse spørgsmål bliver berørt, vil snarest blive publiceret. På et spørgsmål fra Hans Nielsen om det ikke kunne være et incitament for bibliotekerne til at deltage, hvis de biblioteker, der implementerer løsningen også får en bagdør til de mobile devices, så låner kan se egen status på egen mobil, svarede Kirsten Larsen, at det ville være muligt at se sin lånerstatus på mobilen (når projektet er færdigt), og at det ville være en god ide at bruge som reklame for servicen.

f) Mobile tjenester

Leif Andresen orienterede kort om, at projektet om mobile tjenester var blevet igangsat i år, men at den økonomiske ramme gør det nødvendigt at fordele projektet over flere år, derfor er projektet også på udviklingsplanen 2010.

Kirsten Larsen redegjorde derefter nærmere for den mobile løsning. Et problem er, at mobiler ikke taler NCIP, de taler et andet sprog, derfor skal der bygges en web-service ovenpå. Kirsten Larsen viste den første mock-up, som genanvender looket fra den nye grænseflade, og som muliggøre, at brugerne via mobilen kan se lånerstatus samt forny udlån og annullere bestillinger på de lokale biblioteker. Endvidere vil favoritbibliotekers åbningstider kunne ses.

En bekymring i udvalget om for meget afsender information, fik Kirsten Larsen til at forklare, at alle oplysninger ikke vises på én gang men er afhængigt af, hvad der bliver

klikket på. Kirsten Larsen var dog indstillet på at inddrage bibliotekerne i hvordan og hvilke informationer skal vises. Endvidere var der enighed om, at det var vigtigt at tage højde for, hvordan videreudvikling af projektet mobile tjenester kunne ske.

Andre kommentarer

Om svar på et spørgsmål fra Per Steen Hansen om status på projektet engelsk stavekontrol, forklarede Kirsten Larsen, at den engelske stavehjælp ville blive sat i drift næste år. Gunhild Søndergaard forespurgte, om der var midler til at få lavet et bogmærke med bibliotek.dk til brug for markedsføring. Kirsten Larsen svarede, at der hidtil ikke har været afsat midler til PR i bibliotek.dk udviklingsplanen og bad Leif Andresen undersøge om der evt. kunne findes midler i Styrelsen til et markedsføringsprojekt a la et bogmærke. Leif Andresen lovede at undersøge sagen.

4. **Danbib udviklingsplan 2010**

Bilag: se nedenstående henvisninger

Udviklingsplanen har været til høring 16.11.-2.12. med information på DBC-nyt, Danbib-info og profblog.bibliotek.dk.

Der er kommet to kommentarer på <http://www.dbc.dk/nyheder/dbc-nyheder-1/forslag-til-danbib-udviklingsplan-2010> samt en kommentar pr. mail.

Referat:

Kirsten Larsen forklarede, at det var første gang, at DanBib udviklingsplanen var på dagsordenen for dette møde, ligeledes var det første gang der havde været en høringsfase. Det havde dog heller ikke medført mange kommentarer, en kommentar på bloggen og to mails var alt.

Kirsten Larsen gennemgik derefter forslaget til udviklingsplan for DanBib 2010. Udviklingsplanen består af to dele, først en mere generel gennemgang hvad OLS (Open Library Strategy) er og hvilke projekter, det teknologiskift har medført, dernæst en oversigt over, hvilke konkrete projekter der i gang.

OLS betyder først og fremmest en implementering af en ny serviceorienteret arkitektur (SOA) samt anvendelse og udvikling af åbne standarder. DanBib har været et lukket system, udviklet af DBC. Det har betydet, at forskellige services udviklet ikke uden videre har kunnet anvendes af andre systemer. Teknologiskiftet betyder, at DanBib vil nu blive udviklet som enkelte dele og kan således tilgås som enkelte services. Baserer sig på Open Source strategien, lægges op så andre kan bruge det, efter de gældende aftaler om Open Source.

Der var enighed om, at det er en spændende strategi, en strategi der peger fremad, den modulære opbygning er interessant og muliggør, at bibliotekerne selv kan sætte tingene sammen på forskellige måder alt efter behov.

Kirsten Larsen fremhævede derefter forskellige interessante projekter fra den mere konkrete oversigt:

Samarbejdet med OCLC om WorldCat er nu etableret med genbrug af katalogdata fra WorldCat, og er nu tilgængelig via Netpunkt som en del af DanBib licensen.

Projektet med at lægge den danske kulturarv ind i WorldCat er nu i fuld gang. Hvis posten eksisterer i forvejen i WorldCat, bliver det ikke den danske post der bliver vist, så et vist datatab må påregnes. På danske poster vil udenlandske brugere fra lande, hvor materialet ikke findes, blive ledt videre til bibliotek.dk, hvor en engelsk tekst forklarer, at de skal kontakte deres eget bibliotek. Det er nemlig stadig til drøftelse om udenlandske brugere skal have adgang til at låne direkte på danske biblioteker. 10 forskningsbiblioteker har meldt sig som internationale långivere, deraf kun ét som långiver til slutbruger. Et møde afholdes den 3. februar 2010, hvor denne problematik skal

diskuteres.

En anden overvejelse kunne være at spare betalingen for Library of Congress poster i DanBib. Det skal undersøges, hvad der sker med LC poster når de lægges ind i World-Cat. En nærmere analyse udarbejdes i løbet af 2010. Hvis resultatet er positivt, kan abonnementet på LC poster opsiges.

SVUC samarbejdet

I SVUC-regi (Scandinavian Virtual Union Catalog) arbejdes der med at udvide samarbejdet til at omfatte fjernlån. En fælles virtuel biblioteksvejviser er det første trin på vejen og på fjernlåskonferencen i Helsinki efteråret 2010 vil den første skitse til en fjernlåsinfrastruktur blive præsenteret.

NOSP data er ikke blevet vedligeholdt siden 2005, der ligger mange ganske problematiske og forældede data. Kirsten Larsen havde forespurgt på et fjernlåsmøde på Statsbiblioteket i uge 48 2009 om hvad holdningen var til disse data og udmeldingerne gik i hver sin retning, fra at smide dem ud til at bibeholde dem.

Der var enighed om, at der var forståelse for den blandede udmelding. Men antallet af fejlagtige data herunder vejviserinformation gør, at det er nødvendigt at udfase NOSP over de næste to år og indtil da at gøre den mindre synlig. Kirsten Larsen foreslog, at en advarselsslampe blev tændt, hver gang en bruger ville tilgå NOSP data.

Kirsten Larsen orienterede om, at poster fra folkebiblioteket i Torshavn er kommet ind i DanBib og at den islandske nationale katalog er på vej som en selvstændig base i Netpunkt.

Biblioteksvejviser

Styrelsen ønsker at udvide vejviseren på Netpunkt med flere oplysninger om bibliotekerne, samt med flere visformater.

Danmarks Biblioteksforening udgiver en trykt udgave af Biblioteksvejviseren og agter fortsat at gøre dette, så længe der er salg i den. Den trykte udgave indeholder en klassifikation af bibliotekerne, som ikke findes i netudgaven. Kirsten Larsen foreslog, hvis DB var interesseret, at udvikle et samarbejde mellem de to vejvisere, således at bibliotekerne kunne nøjes med at inddatere oplysningerne i VIP. Leif Andresen understregede vigtigheden af at se på hvordan ressourcerne kunne udnyttes bedst ved at udnytte de fælles oplysninger.

Kirsten Larsen orienterede derefter kort om en række forslag til nye faciliteter i DanBib på Netpunkt; alle er forslag om forbedringer, udvidelser, baseret på ønsker fra bibliotekerne. Kirsten Larsen fokuserede især på problemer med biblioteker med begrænset udlån (på biblioteksniveau – ikke på postniveau) og forklarede, at Styrelsen og DBC er i gang med en gennemgang af konsekvenser og anbefalinger i forhold til bibliotekerne. En tilsvarende problemstilling har vist sig med netressourcer med begrænset adgang. For et stykke tid siden blev det efter diskussion vedtaget, at bestil-knappen til alle betalingsbelagte netressourcer skulle fjernes i bibliotek.dk. Det har resulteret i flere kommentarer, der gør at beslutningen måske skal revurderes. Enighed i udvalget om, at det er vigtigt, at slutbrugeren kan se mest muligt materiale med de flest mulige adgange angivet og endelig ikke låse sig fast, jo flere valgmuligheder jo bedre. Endelig understregede udvalget vigtigheden af, at alle biblioteker indberetter deres bestand af elektroniske ressourcer, der har længe været en for stor tilbageholdenhed med at indberette disse oplysninger.

Kirsten Larsen foreslog derefter at bestil knappen sættes på igen, også på de betalingsbelagte ressourcer.

5. **Evt.**

Det foreslås at aftale om mødedato i december 2010 træffes ud fra mødekort, som udsendes sommeren 2010.

Referat

Et mødekort til næste møde udsendes i løbet af sommeren 2010. Leif Andresen konkluderede at sammenlægningen af de to høringer – DanBib og bibliotek.dk – havde fungeret udmærket, og det ville ske på samme måde næste år. Leif Andresen takkede derefter deltagerne for et godt og konstruktivt møde.

Henvisninger:

Link til DanBib-høring: <http://www.dbc.dk/nyheder/dbc-nyheder-1/forslag-til-danbib-udviklingsplan-2010>

bibliotek.dk 2009 udviklingsplan - løbende opdateret ses HER:

<http://www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/bibliotekdk/udvikling-af-bibliotekdk/udviklingsplan-2009-loebende-opdatering/>

Bibliotek.dk strategi ses HER:

<http://www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/bibliotekdk/generel-dokumentation/strategi-for-bibliotekdk/>

Høringsmateriale 2010 ses HER:

<http://www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/bibliotekdk/forberedelse-af-udviklingsplaner/hoeringsdokument-bibliotekdk-udviklingsplan-2010/>

Høringssvar 2010 kan ses her:

<http://www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/bibliotekdk/forberedelse-af-udviklingsplaner/bibliotekdk-udviklingsplan-2010-hoeringssvar/>